

MOCIÓ PER TAL D'ERADICAR LA POBRESA ENERGÈTICA I GARANTIR L'ACCÉS ALS CONSUMS ENERGÈTICS MÍNIMS VITALS A LA CIUTADANIA DE VILANOVA I LA GELTRÚ

El Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals (PIDESC) aprovat per l'Assemblea General de Nacions Unides en 1966, en vigor des de 1977 –del qual Espanya en forma part- en l'article 11.1 reconeix el dret de tota persona a un nivell de vida adequat per un mateix i per la seva família, incloent l'alimentació, el vestit i l'habitatge adequat, així com una millora contínua de les condicions d'existència. D'aquest precepte es desprèn el dret de tota persona i la seva família, a gaudir del dret a un habitatge digna (Observació General núm. 4) i el dret a l'aigua i el sanejament (observació General núm. 15 i reconegut expressament per l'Assemblea de Nacions Unides en 2010), com el dret de totes les persones a disposar d'aigua suficient, salubre, acceptable, accessible i assequible per a l'ús personal i domèstic.

El dret a l'aigua i el dret a l'habitatge estroben dins de la categoria de les garanties indispensables per assegurar un nivell de vida adequat. Es tracta de les condicions fonamentals necessàries per a preservar la vida i la dignitat de les persones, de drets, no de privilegis supeditats a la capacitat econòmica de les persones i de les seves famílies de fer-ne front. A més a més, com a béns comuns que són cal que les administracions vetllin per a la sostenibilitat d'aquets recursos, doncs s'ha fet evident que els "mercats" de l'aigua, llum i gas han estat incapaços de garantir-ne l'accés universal.

En aquest sentit, no podem obviar que som les persones les que tenim aquests drets reconeguts i són els Estats les Administracions Públiques competents qui els han no només de garantir, sinó també de respectar, de protegir i de promoure. De fet, privar a les persones i a les seves famílies de llum, gas, aigua i sanejament, per motius econòmics vulnera directament el PIDESC, ja que els Estats s'obliguen a garantir els drets allí reconeguts sense discriminació alguna per la posició econòmica (art. 2.2, desenvolupat a la Observació General núm. 3). En aquesta observació es subratlla que "fins i tot en temps de limitacions greus de recursos, causades sigui pel procés d'ajust, de recessió econòmica o per altres factors, es pot i es deu en realitat protegir els membres vulnerables de la societat". I va més enllà doncs estipula que "les mesures que caldria considerar apropiades, a més de les legislatives, hi ha la d'oferir recursos judicials pel que fa a drets que, d'acord amb el sistema jurídic nacional, puguin considerar justiciables. [...] De fet, els estats part [...] estan ja obligats [...] a garantir que tota persona, els drets o llibertats [...] reconeguts en el present Pacte hagin estat violats, podrà interposar un recurs efectiu".

Per altra banda, la Constitució estableix en els dins els articles cabdals que (Article 9 punt 2): "Correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social". Pel que fa a l'àmbit de Catalunya, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en el seu article 24.3., estableix que "les persones o famílies que es troben en situació de pobresa tenen dret a accedir a una renda garantida de ciutadania que els asseguiri els mínims d'una vida digna, d'acord amb les condicions que legalment s'estableixen". I atribueix a la Generalitat (art.166) la competència exclusiva en matèria de serveis socials incloent l'atribució de "les prestacions tècniques i les prestacions econòmiques amb finalitat assistencial o complementàries d'altres sistemes de previsió pública".

El fet d'haver deixat en mans d'empreses privades la protecció de drets com l'habitatge i la garantia de les condicions mínimes que la fan digne, com l'aigua i el sanejament, la llum i el gas, ha portat a que la perspectiva econòmica hagi predominat per sobre de l'enfocament de drets humans. Els principis de lliure mercat, que han governat aquests serveis bàsics, han provocat de fet una vulneració dels drets anteriorment mencionats amb la connivència de l'Administració Pública, doncs s'ha tallat l'electricitat a 1,4 milions de persones i l'aigua a 300.000 a tot l'estat Espanyol.

Mentre Endesa, la distribuïdora d'electricitat, pràcticament monopolista d'electricitat a Catalunya, va obtenir 2.771 milions d'euros de benefici el 2012, Gas Natural Fenosa, la distribuïdora monopolista de gas a Catalunya, va obtenir 1.657 milions d'euros de benefici al 2012 i Agbar, la distribuïdora quasi monopolista de l'aigua a Catalunya, va obtenir 432,9 milions de benefici al 2011. Beneficis aconseguits a costa de pujar l'electricitat un 63% des de 2008 i l'aigua un 65%, i que s'han incrementat quan més cruel ha estat la crisi per les famílies.

Cal recordar que avui 2.200.000 catalans i catalanes estan per sota el llindar de la pobresa i d'exclusió social, d'aquests 300.000 són nens i nenes; que més de 225.000 famílies tenen tots els seus membres a l'atur i 95.000 d'elles no tenen cap ingrés. 7 milions de persones de l'estat espanyol pateixen pobresa energètica, i aquesta està provocant la mort prematura a l'hivern d'entre 2.300 i 9.000 persones a l'any, enfront per exemple de les 1.130 morts per accidents de tràfic en carretera el 2013

L'actual escenari no augura una millora palpable, quedant palesa la feblesa del Govern de Catalunya per fer front a la situació d'exclusió social que provoca el model de gestió actual. El passat mes d'octubre el Tribunal Constitucional espanyol va suspendre de manera cautelar el decret-llei de la Generalitat de Catalunya que permetia evitar que algunes persones es quedessin sense subministrament energètic durant l'hivern tot i que no poguessin fer front al seu pagament. Aquest decret-llei aprovat el desembre de 2013, era un intent insuficient per donar resposta a la problemàtica de la pobresa energètica, que fins i tot va rebre els vots en contra de ICV-EUiA i la CUP. Aquest decret permetia aplaçar el pagament de rebut de llum i gas en casos molt determinats, de manera que les companyies energètiques no podien tallar el subministrament al client, però aquest mantenia el deute amb les companyies. Això mateix, la moratòria de talls de subministrament només es mantenia entre novembre i març, pensant exclusivament en la calefacció, mentre que altres necessitats bàsiques, com la cuina o la nevera restaven fora d'aquest moratòria entre abril i octubre.

El tribunal Constitucional ha negat fins i tot aquesta lleugeríssima ombra de reformisme social a les comunitats autònomes, amb la voluntat de mantenir centralitzades aquest tipus de decisions. Evitant que les autonomies poguessin obrir el meló de la intervenció pública per garantir el dret als subministres energètics.

La moció municipal aprovada al gener d'aquest any, la moció sobre "l'increment de la pobresa energètica i l'accés als consums energètics mínims vitals a la ciutadania" fa una mínima referència a la pobresa energètica i és mostra avui totalment ineficaç per gestionar la situació actual ja que només és promou l'estalvi energètic a través d'auditories energètiques i tallers de formació.

La situació de emergència habitacional y dèbil resposta de la administració ha fet que milers de ciutadans/es ocupin pisos buits per tal de sobreviure. Moltes administracions locals (Blanes, Ripollet) conscients d'aquesta situació han trobat solucions com els "comptadors solidaris" per tal de garantir a aquestes famílies, que viuen en vivendes ocupades per necessitat, els subministres bàsics.

És meridià iniciar mesures a tots els nivells per tal de posar fi a aquesta situació, també i sobretot a nivell municipal, com alguns ajuntaments ja estan fent. En aquest sentit la PAH Garraf proposem els següents **acords per afrontar la Pobresa Energètica des d'una perspectiva dels drets de les persones i de l'administració pública com a garant dels mateixos:**

1. Es vetllarà perquè tota persona del municipi de Vilanova i la Geltrú tingui dret a mantenir l'habitatge en unes condicions de vida digna: climatització adequada per a la salut (18 a 20 graus centígrads a l'hivern i 25 a l'estiu) i disposar dels mínims d'aigua potable (100 litres per persona i dia) i el seu sanejament.
2. Crear la Taula sobre pobresa energètica com espai de diagnosi, anàlisi, debat i recerca d'alternatives i solucions concretes sobre aquesta problemàtica amb la participació de la PAH Garraf i d'altres agents socials i econòmics, els grups municipals i les empreses distribuïdores de serveis energètics bàsics. També a aquesta Taula es recollirà la informació requerida pel punt 6 d'aquesta proposta.
3. L'Ajuntament garantirà aquest dret a través del Programa d'ajuts d'urgència social, atorgant ajuts econòmics per subministraments, d'acord amb les disponibilitats pressupostàries, a les persones i a les famílies que compleixin els barems establerts a aquest efecte, que es discutiran a la Taula sobre la pobresa energètica. En el marc de la Taula sobre pobresa energètica es treballarà el tema de la condonació del deute contret amb les companyies subministradores d'electricitat, aigua i gas per les famílies sense prou recursos
4. Es treballarà, en el marc de la Taula sobre pobresa energètica, perquè el cost de la bonificació del dret i la condonació del deute en funció del servei vagi a càrrec dels beneficis de les distribuïdores de llum, d'aigua i de gas. Mentre no es faci efectiva aquesta mesura, l'Ajuntament, complementàriament a la Generalitat, a través del seu Programa d'ajuts d'urgència social, atorgarà ajudes econòmiques per a subministraments a les famílies vilanovines en greus dificultats econòmiques. Aquest import s'estipularà com a deute pendent de traspasar a la distribuïdora, traspàs que s'haurà de dur a terme al més aviat possible.
5. S'aplicarà el Principi de Precaució en els protocols de talls donada la rellevància per la salut de les persones. Per tant, es treballarà en el marc de la Taula per a la pobresa energètica per arribar a l'acord amb les companyies distribuïdores per no realitzar cap tall sense la demostració per part de l'ajuntament, prèvies diligències amb l'operador privat si fou el cas, que la llar en qüestió té prou capacitat econòmica per fer front al rebut bàsic. A tal efecte es canviaran urgentment tots els reglaments i protocols d'actuació amb les distribuïdores. Per altra banda, es farà difusió i informació pública dels seus resultats, de tots

els protocols per evitar talls de subministraments a les famílies més vulnerables, inclòs el nou protocol que ja té Vilanova i la Geltrú per reduir i evitar els talls de subministrament de l'aigua.

6. Per tal de tenir un comptador cal un contracte de lloguer o una escriptura de propietat, circumstància que no es pot complir quan es tracta de pisos ocupats. Pel cas de l'aigua s'aplicarà el sistema de comptadors solidaris tal i com s'han implantat en altres municipis (com Blanes o Ripollet), per aquelles famílies que compleixin els barems acordats al punt 3. Pel que fa al subministrament d'electricitat i gas, es buscaran solucions per a les famílies ocupants, en el marc de la Taula per la pobresa energètica.
7. L'Administració competent de cada servei iniciarà una auditoria i exposició pública de tots els costos vinculats al servei per tal d'identificar els costos reals i eliminar despeses innecessàries en la prestació del servei públic (tals com cànon concessional, cànon de coneixement, peatges, etc.). En consonància, s'iniciarà amb urgència tots els tràmits pertinents per establir unes noves tarifes que garanteixin l'accés universal a les necessitats bàsiques. Aquestes respondran a criteris de transparència, sostenibilitat i progressivitat. En aquest sentit també s'establiran plans energètics per tal de dur a terme reformes en els habitatges.
8. Es publicarà, abans del següent ple i de forma trimestral, a la pàgina web de l'ajuntament, d'accés públic i destacat:
 - Una projecció històrica, des de l'any 2000, dels talls produïts al municipi en relació als 3 serveis esmentats
 - S'estimarà el nombre de llars que podrien trobar-se per sota del llindar de la pobresa i es prendrà aquest valor com a referència d'objectiu a assolir en el semestre següent d'aprovació d'aquesta moció. També el nombre de famílies que reben bonificacions relacionades amb la pobresa energètica
 - La quantia total de les bonificacions diferenciant la seva procedència, especificant la quantia del deute assumit per l'ajuntament pendent de traspasar a les distribuïdores de llim, de gas i d'aigua. Així com el pressupost reservat i disponible per l'ajuntament a tals efectes.
9. Que s'habiliti una partida pressupostària en el pressupost municipal del 2015 per fer front a aquestes actuacions urgents per tal d'eradicar la pobresa energètica de la ciutadania de Vilanova i la Geltrú, en la mesura que ho permetin les disponibilitats pressupostàries.
10. Donar suport al comunicat del 7 de novembre del 2014 de les entitats socials integrades a la Taula (document que s'adjunta) i el conjunt de mesures urgents i necessàries (moltes reflexades a la moció) que en el mateix es descriuen que permetin eradicar aquesta problemàtica en garanties.